# ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 20. mája 2010 *

Vo veci C-111/09,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článkov 68 ES a 234 ES, podaný rozhodnutím Okresního soudu v Chebu (Česká republika) z 3. februára 2009 a doručený Súdnemu dvoru 23. marca 2009, ktorý súvisí s konaním:

**Česká podnikatelská pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group,**

proti

**Michalovi Bilasovi,**

* Jazyk konania: čeština.

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory J.-C. Bonichot, sudcovia C. Toader (spravodajkyňa), K. Schiemann, P. Kūris a L. Bay Larsen,

generálny advokát: J. Mazák,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, splnomocnený zástupca,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma, splnomocnený zástupca,

— slovenská vláda, v zastúpení: B. Ricziová, splnomocnená zástupkyňa,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A.-M. Rouchaud-Joët a M. Šimerdová, splnomocnené zástupkyne,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

**Rozsudok**

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 24 a 26 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi Českou podnikatelskou pojišťovnou, a. s., Vienna Insurance Group (ďalej len „ČPP“), poisťovňou so sídlom v Českej republike, a M. Bilasom, poistníkom s bydliskom na Slovensku, vo veci návrhu na zaplatenie poistného.

## Právny rámec

3 Normy právomoci vo veciach poistenia sú upravené v oddiele 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001, ktorý zahŕňa články 8 až 14.

4 Článok 8 tohto nariadenia stanovuje:

„Vo veciach poistenia sa právomoc určuje podľa tohto oddielu bez vplyvu na článok 4 a článok 5 bod 5.“

5 Článok 12 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Bez vplyvu na ustanovenie článku 11 ods. 3 môže poistiteľ začať konanie len na súdoch členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko bez ohľadu na to, či je tento poistníkom, poisteným alebo oprávneným z poistenia.“

6 Článok 13 toho istého nariadenia stanovuje:

„Od ustanovení tohto oddielu sa možno odchýliť len dohodou:

1. dojednanou po vzniku sporu alebo

…“

7 Článok 22 oddielu 6 kapitoly II nariadenia č. 44/2001 upravuje pravidlá týkajúce sa „výlučnej právomoci“.

8 Článok 24 tohto nariadenia obsiahnutý v oddiele 7 nazvanom „Voľba právomoci“ kapitoly II stanovuje:

„Okrem právomoci založenej na iných ustanoveniach tohto nariadenia má právomoc súd členského štátu vtedy, ak sa žalovaný zúčastní konania. Toto pravidlo sa neuplatní, ak sa žalovaný zúčastní konania, len aby namietol absenciu právomoci, alebo ak má iný súd výlučnú právomoc podľa článku 22.“

9 Oddiel 8 nazvaný „Skúmanie právomoci a prípustnosti“ kapitoly II nariadenia č. 44/2001 zahŕňa články 25 a 26.

10 Článok 25 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Ak má súd členského štátu konať o nároku, ktorého podstatou je vec patriaca do výlučnej právomoci súdov iného členského štátu podľa článku 22, aj bez návrhu tento súd vyhlási, že nemá právomoc.“

11 Článok 26 ods. 1 toho istého nariadenia uvádza:

„Ak je osoba, ktorá má bydlisko v jednom členskom štáte, žalovaná na súde iného členského štátu a nezúčastní sa konania, súd aj bez návrhu vyhlási, že nemá právomoc, ak si právomoc nemôže založiť na ustanoveniach tohto nariadenia.“

12 Článok 35 nariadenia č. 44/2001, nachádzajúci sa v kapitole III nazvanej „Uznávanie a výkon“ v oddiele 1, ktorý je nazvaný „Uznávanie“, znie takto:

„1. Rozsudok sa okrem toho neuzná, ak je v rozpore s oddielmi 3, 4 alebo 6 kapitoly II alebo v prípade uvedenom v článku 72.

…

3. S výnimkou odseku 1 sa právomoc súdu štátu pôvodu nesmie skúmať. Kritériá, na ktorých sa založila právomoc, sa nesmú skúmať z hľadiska rozporu s verejným poriadkom podľa článku 34 bod 1."

**Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky**

13 Dňa 14. apríla 2008 ČPP podala na vnútroštátny súd žalobu na M. Bilasa, ktorou sa domáha, aby mu bola uložená povinnosť zaplatiť sumu vo výške 1 755 CZK zvýšenú o úroky z omeškania ako splatné poistné z poistnej zmluvy, ktorú účastníci konania uzavreli 30. mája 2002.

14 M. Bilas, ktorého Okresní soud v Chebu vyzval, aby predložil svoje pripomienky, spochybnil vecnú stránku nároku ČPP bez toho, aby uplatnil námietku nedostatku právomoci súdu, ktorý začal konanie.

15 Okresní soud v Chebu vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že z nariadenia č. 44/2001 vyplýva, že v prípade neuplatnenia takejto námietky nemôže preskúmať svoju právomoc, pretože spor nespadá pod prípady stanovené v článkoch 25 a 26 tohto nariadenia.

16 Navyše uvádza, že ak by rozhodol o veci bez preskúmania svojej právomoci, jeho rozhodnutie nemožno uznať v zmysle článku 35 nariadenia č. 44/2001. Toto ustanovenie totiž neumožňuje uznať v členskom štáte rozhodnutie, ktoré nebolo vyhlásené príslušným súdom v zmysle ustanovení oddielov 3, 4 a 6 kapitoly II tohto nariadenia. Okresní soud v Chebu pritom tvrdí, že jeho rozhodnutie nemôže byť uznané v inom

členskom štáte, pretože mu bol spor predložený bez toho, aby bol dodržaný článok 12 ods. 1 uvedeného nariadenia.

17 Vnútroštátny súd má teda pochybnosti, pokiaľ ide o správnosť takéhoto záveru. Uvádza, že by mal mať buď možnosť preskúmať svoju právomoc bez ohľadu na článok 26 nariadenia č. 44/2001, alebo by mal mať, pokiaľ ide o jeho právomoc, možnosť uplatniť článok 24 tohto nariadenia, hoci možnosť uplatnenia tohto ustanovenia výslovne nevyplýva zo znenia článku 8 uvedeného nariadenia.

18 S prihliadnutím na tieto pripomienky Okresní soud v Chebu rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 26 nariadenia… č. 44/2001… vykladať v tom zmysle, že neumožňuje súdu preskúmať jeho medzinárodnú právomoc v prípade, keď sa žalovaný zúčastní na konaní, aj keď ide o vec podliehajúcu pravidlám obligatórnej právomoci podľa oddielu 3 [kapitoly II tohto] nariadenia a žaloba je podaná v rozpore s nimi?

2. Môže žalovaný tým, že sa zúčastní na konaní, založiť medzinárodnú právomoc súdu v zmysle článku 24 nariadenia [č. 44/2001] aj v prípade, keď konanie inak podlieha obligatórnej právomoci podľa oddielu 3 [kapitoly II tohto] nariadenia a žaloba je podaná v rozpore s nimi?

3. V prípade zápornej odpovede na otázku v bode 2, možno skutočnosť, že sa žalovaný zúčastňuje na konaní pred súdom, ktorý inak nemá podľa nariadenia [č. 44/2001]

právomoc vo veciach poistenia, považovať za dohodu o voľbe právomoci v zmysle článku 13 ods. 1 [tohto] nariadenia?“

**O prejudiciálnych otázkach**

*O druhej otázke*

19 Vnútroštátny súd sa svojou druhou otázkou v podstate pýta, či článok 24 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že súd, na ktorom bola podaná žaloba bez toho, aby boli dodržané pravidlá uvedené v oddiele 3 kapitoly II tohto nariadenia, má právomoc, pokiaľ sa na ňom žalovaný zúčastní a neuplatní námietku nedostatku právomoci.

20 Táto otázka sa týka toho, či aj pri sporoch, na ktoré sa uplatňujú pravidlá osobitnej právomoci stanovené nariadením č. 44/2001, ako sú pravidlá vo veciach poistenia uvedené v jeho oddiele 3 kapitoly II, je účasť žalovaného na konaní, ktorý spochybňuje právomoc súdu, ktorý začal konanie, implicitným vyjadrením voľby právomoci.

21 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 24 prvá veta nariadenia č. 44/2001 pre všetky spory, kde právomoc súdu, na ktorom bola podaná žaloba, nespadá pod iné ustanovenia tohto nariadenia, stanovuje pravidlo o právomoci založené na účasti žalovaného na konaní. Toto ustanovenie sa uplatňuje vrátane prípadov, keď na súde bola podaná žaloba pre porušenie ustanovení uvedeného nariadenia, a ukladá, že účasť žalova-

ného na konaní možno považovať za implicitné potvrdenie právomoci súdu, ktorý začal konať, a teda za voľbu jeho právomoci.

22 Článok 24 druhá veta nariadenia č. 44/2001 stanovuje odchýlku od tohto všeobecného pravidla. Uvádza, že implicitná voľba právomoci súdu, na ktorom bola podaná žaloba, sa neuplatní, ak žalovaný uplatní námietku nedostatku právomoci, čím vyjadrí svoju vôľu neuznať právomoc tohto súdu, alebo ak ide o spory, pre ktoré článok 22 uvedeného nariadenia stanovuje pravidlá výlučnej právomoci.

23 Táto druhá veta zahŕňa normu, ktorá vymedzuje rozsah pôsobnosti všeobecnej normy. Preto, ako to uviedla česká, nemecká a slovenská vláda, ako aj Komisia Európskych spoločenstiev, ju treba považovať za výnimku a musí mať reštriktívny výklad.

24 Z toho vyplýva, že druhú vetu článku 24 nariadenia č. 44/2001 nemožno chápať tak, že dovoľuje vylúčiť uplatnenie všeobecného pravidla uvedeného v prvej vete toho istého článku na iné spory, ako sú tie, na ktoré výslovne odkazuje.

25 Podľa judikatúry týkajúcej sa článku 18 Dohovoru o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach z 27. septembra 1968 [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32), pričom ide v podstate o rovnocenné ustanovenie s článkom 24 nariadenia č. 44/2001, totiž v prípadoch, ktoré nie sú výslovne uvedené medzi výnimkami stanovenými v druhej vete tohto článku 18, sa všeobecné pravidlo o implicitnej voľbe právomoci uplatňuje. Pri rozhodovaní v rámci sporu, kde účastníci konania uzavreli dohodu o voľbe právomoci súdu, Súdny dvor uviedol, že neexistuje dôvod súvisiaci so všeobecnou štruktúrou alebo s cieľmi tohto dohovoru, ktorý by dovoľoval domnievať sa, že účastníci konania nemôžu predložiť spor inému súdu, ako je ten, ktorý stanovuje dohoda (pozri rozsudky z 24. júna 1981, Elefanten Schuh, 150/80, Zb. s. 1671, bod 10, ako aj zo 7. marca 1985, Spitzley, 48/84, Zb. s. 787, body 24 a 25).

26 Za týchto podmienok vzhľadom na to, že pravidlá právomoci uvedené v oddiele 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001 nie sú pravidlami o výlučnej právomoci, súd, ktorý začal konanie bez toho, aby tieto pravidlá boli dodržané, musí v prípade, že sa žalovaný zúčastní na konaní a neuplatní námietku nedostatku právomoci, vyhlásiť, že má právomoc.

27 Okresní soud v Chebu sa vo svojom rozhodnutí pýta, či v prípade, že vyhlási, že má právomoc na základe článku 24 nariadenia č. 44/2001, ale bez toho, aby boli dodržané pravidlá oddielu 3 kapitoly II tohto nariadenia, jeho rozhodnutie nebude uznané v zmysle článku 35 ods. 1 uvedeného nariadenia.

28 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že uvedený článok 35 stanovuje ako príčinu neuznania porušenie pravidiel osobitnej právomoci, najmä pravidiel vo veciach poistenia, ktorých cieľom je zabezpečiť zvýšenú ochranu slabšej strany.

29 Toto ustanovenie sa vzťahuje na neuznanie rozhodnutí vyhlásených nepríslušným súdom, ktorý začal konanie bez dodržania týchto pravidiel. Nemožno ho teda uplatniť, ak rozhodnutie vyhlásil príslušný súd. Je to tak najmä v prípade súdu, ktorý začal konať bez toho, aby boli dodržané uvedené pravidlá osobitnej právomoci, na ktorého konaní sa žalovaný zúčastní a neuplatní námietku nedostatku právomoci. Tento súd má totiž právomoc podľa článku 24 nariadenia č. 44/2001. Článok 35 tohto nariadenia teda nebráni uznaniu rozhodnutia vydaného týmto súdom.

30 Vzhľadom na to, hoci cieľom pravidiel právomoci vo veciach uvedených v oddieloch 3 až 5 kapitoly II toho istého nariadenia je poskytnúť slabšej strane zvýšenú ochranu (pozri v tejto súvislosti rozsudok z 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen, C-463/06, Zb. s. I-11321, bod 28), nemožno súdnu právomoc, ktorú určujú tieto oddiely, uplatniť na tohto účastníka konania. Ak sa tento účastník konania dobrovoľne rozhodne zúčastniť sa na konaní, nariadenie č. 44/2001 mu ponecháva možnosť

sa brániť vo veci samej pred iným súdom, ako sú súdy určené na základe uvedených oddielov.

31 Česká a slovenská vláda vo svojich pripomienkach zdôraznili, že na to, aby bolo možné kvalifikovať účasť žalovaného na konaní ako voľbu právomoci v spore, ako je ten vo veci samej, žalovaný ako slabšia strana musí poznať účinky svojej obrany vo veci samej. Súd, ktorý začal konanie, musí teda bez návrhu v záujme ochrany slabšej strany zistiť, či vyjadrenie vôle žalovaného je skutočne vedomé a že zakladá jeho právomoc.

32 Je potrebné uviesť, že túto povinnosť možno uložiť len v prípade stanovenia výslovného pravidla na tieto účely v nariadení č. 44/2001. Súd, ktorý začal konanie, je však stále oprávnený ubezpečiť sa o tom, že vzhľadom na cieľ pravidiel právomoci spadajúcich do oddielov 3 až 5 kapitoly II tohto nariadenia, ktorým je poskytnúť zvýšenú ochranu účastníkovi konania považovanému za slabšieho, si je žalovaný, proti ktorému bola na tomto súde za týchto podmienok podaná žaloba, plne vedomý dôsledkov svojho súhlasu zúčastniť sa na konaní.

33 Z toho, čo bolo uvedené, vyplýva, že na druhú otázku treba odpovedať tak, že článok 24 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že súd, ktorý začal konanie bez toho, aby boli tieto pravidlá dodržané, musí v prípade, že sa žalovaný zúčastní na konaní a neuplatní námietku nedostatku právomoci, vyhlásiť, že má právomoc.

*O prvej a tretej otázke*

34 Vzhľadom na kladnú odpoveď na druhú otázku Súdny dvor nemusí skúmať tretiu otázku, keďže bola vnútroštátnym súdom položená len pre prípad, že na druhú otázku bude daná záporná odpoveď.

35 Pokiaľ ide o prvú otázku týkajúcu sa výkladu článku 26 ods. 1 nariadenia č. 44/2001, stačí konštatovať, že vzhľadom na to, že z odpovede Súdneho dvora na druhú otázku vyplýva, že vnútroštátny súd sa v tomto prípade musí vysloviť o svojej právomoci podľa uvedeného nariadenia, preskúmanie tohto ustanovenia, ktoré sa v zmysle svojho samotného znenia uplatňuje len v prípade súdu, ktorého právomoc nie je daná v zmysle tohto nariadenia, je úplne irelevantná.

**O trovách**

36 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

**Článok 24 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že súd, ktorý začal konanie bez toho, aby boli ustanovenia obsiahnuté v oddiele 3 kapitoly II tohto nariadenia dodržané, musí v prípade, že sa žalovaný zúčastní na konaní a neuplatní námietku nedostatku právomoci, vyhlásiť, že má právomoc, pretože takáto účasť na konaní predstavuje implicitnú voľbu právomoci.**

Podpisy